

УА “Брэсцкі дзяржаўны
ўніверсітэт імя А.С. Пушкіна”
Кафедра беларускай філалогіі

ПЫТАННІ ДА ЭКЗАМЕНУ

па курсе “**Гісторыя беларускай літаратурнай мовы**”
для студ. **3 курса** спецыяльнасці “**Беларуская філалогія**
(літаратурна-рэдакцыйная дзейнасць)”

1. Гісторыя беларускай літаратурнай мовы як асобная лінгвістычная дысцыпліна. Паняцце літаратурнай мовы. Адрозненне старабеларускай літаратурнай мовы ад сучаснай.
2. Перыядызацыя гісторыі беларускай літаратурнай мовы. Крыніцы вывучэння гісторыі беларускай літаратурнай мовы. Звесткі пра вывучэнне гісторыі беларускай літаратурнай мовы.
3. Агульнаўсходнеславянская мова, яе паходжанне. Погляды наконт моўнай базы – асновы агульнаўсходнеславянскай мовы. Адрозненні стараславянскай і агульнаўсходнеславянскай мовы.
4. Кніжнаславянскі стыль. Дзелавы стыль (“Руская праўда”, граматы).
5. Народна-літаратурны стыль (“Повесть...”, “Слова...”, “Маленне...”).
6. Письменства на тэрыторыі Беларусі ў XI – XIII стст. (К. Тураўскі, Е. Полацкая).
7. Фарміраванне беларускай народнасці. Складванне старабеларускай літаратурнай мовы. Погляды пра час узнікнення ўласна беларускай літаратурнай мовы.
8. Сістэма функцыянальна-стылістычных разнавіднасцей старабеларускай літаратурнай мовы.
9. Сутнасць дзелавога письменства. Граматы і іх мова.
10. Статут ВКЛ і яго мова. Метрыка ВКЛ і яе мова.
11. Літаратурна-мастацкія творы. Моўна-стылістычныя асаблівасці летапісаў кароткай і пашыранай рэдакцыі.
12. Хронікі і мемуары, асаблівасці іх мовы (“Дзённік” Ф. Еўлашоўскага, Хроніка Быхаўца, “Дыярыуш” А. Філіповіча).
13. Мова белетрыстыкі (“Аповесць аб Трышчане”, “Аповесць аб Баве”, “Александрыя”, “Троя”).
14. Асаблівасці мовы палітычнай сатыры (“Прамова Мялешкі”, “Ліст да Абуховіча”).
15. Вершаваныя творы XVI – XVII стст. і іх мова. Навукова-публіцыстычная літаратура (прысвячэнні, прадмовы, пасляслоўі).
16. Рэлігійная літаратура, яе віды. Асаблівасці мовы.
17. Некананічная літаратура і яе мова (“Чэцця”, “Пакуты...”, “Жыцце...”).
18. Кананічная літаратура. Мова выданняў Ф. Скарыны.
19. Канфесіянальная літаратура. Дзейнасць С. Буднага і В. Цяпінскага. Мова іх твораў.

20. Гамілетычная літаратура (І. Галятоўскі). Мова казанняў.
21. Беларускія тэксты, напісаныя арабскім пісьмом (кітабы). Асаблівасці іх мовы.
22. Палемічная літаратура як жанр. “Унія” І. Пацея і яе мова.
23. Царкоўнаславянская кніжна-літаратурная мова на Беларусі ў XIV-XVII стст. Заняпад царкоўнаславянскай мовы. Прычыны заняпаду.
24. Буквары і граматыкі на Беларусі XVI – XVII стст. (І. Фёдарова, Л. Зізанія, М. Смятрыцкага, І. Ужэвіча, С. Собаля).
25. Лексікаграфічныя працы XVI – XVII стст. (І. Ужэвіч, Л. Зізаній, П. Бярында).
26. Люблінская унія 1569 г. Забарона беларускай мовы ў справаводстве. Праваслаўныя брацтвы.
27. Рэлігійныя помнікі XVII – XVIII стст. Палемічная і гамілетычная літаратура і яе мова.
28. Помнікі дзелавога пісьменства XVIII ст. (“Уставы на валокі”).
29. Творы мастацкай літаратуры канца XVII – XVIII стст. Інтэрмедыі і іх мова (К. Марашэўскі).
30. Асаблівасці развіцця беларускай літаратурнай мовы ў XIX ст.
31. Вытокі сучаснай беларускай літаратурнай мовы (Я. Чачот, Д.-Марцінкевіч).
32. Ананімныя творы беларускай літаратуры і іх мова.
33. Публіцыстыка на беларускай літаратурнай мове ў II пал. XIX ст. (гаворкі, “Мужыцкая праўда”).
34. Лексікаграфія канца XVIII пач. XIX ст. (П. Шпілеўскі, Ф. Шымкевіч, І. Грыгаровіч).
35. Ф. Багушэвіч і яго роля ў фарміраванні беларускай нацыянальнай літаратурнай мовы.
36. І. Насовіч як аўтар першага навуковага даведніка па лексіцы беларускай мовы сярэдзіны XIX ст.
37. “Закон аб свабодзе друку” і ўзнікненне выдавецкіх арганізацый.
38. Роля газеты “Наша ніва” ў станаўленні графічных і арфаграфічных нормаў.
39. Я. Карскі як заснавальнік беларускага мовазнаўства (“Беларусы”).
40. “Беларуская граматыка для школ” Б. Тарашкевіча.
41. Распрацоўка пытанняў правапісу і граматыкі ў XX ст. (Арфаграфічная канферэнцыя 1926, Рэформы 1933, 1957, “Выніковы дакумент” 1994, сучасны стан).
42. Развіццё фразеалагічнай сістэмы беларускай мовы (XIX – XX стст.): спадвечнабеларускія і запазычаныя фразеалагізмы.
43. Развіццё лексікі беларускай мовы. Працэс нармалізацыі лексікі.
44. Дзейнасць беларускіх пісьменнікаў (Я. Купалы, Я. Коласа, У. Дубоўкі, К. Крапівы) XX ст. у галіне нармалізацыі літаратурнай мовы.
45. Слоўнікавая праца. Перакладныя і дыялектныя (краёвыя) слоўнікі.
46. Стварэнне нацыянальнай тэрміналогіі. Праца тэрміналагічнай камісіі ў 20-я гады XX ст.
47. Стан і перспектывы развіцця беларускай літаратурнай мовы ў XXI ст.